

Nieuws uit de Amsterdamse Waterleidingduinen

Wim Kuijper

In april 1995 stond het Weitje van de Blauwe Paal in de zuidelijke AWD vol water, in april 1996 was het er kurkdroog. Dit voorbeeld geeft goed aan dat het begin vorig jaar erg nat was en begin 1996 zeer droog. Ook staan er veel ondiepe kwelplassen droog.

Over de resultaten van de broedvogelinventarisaties in de zuidelijke AWD is er in de vorige Strandloper verslag gedaan. Op het aantal broedparen van de Tjiftjaf in de noordelijke AWD wordt in de Nieuwsbrief Natuuronderzoek van februari 1996 ingegaan. Rob van der Valk laat zien dat de toename van de begroeiing (struweel) in het eerste infiltratiegebied heeft gezorgd voor een toename van het aantal Tjiftjaffen. Van 2 broedparen in 1982 tot 63 in 1995. In dezelfde Nieuwsbrief enige winterwaarnemingen van vogels in het duin. Nog even terugdenken aan die koude tijd: Bonte Kraaien, invasie Barmsijzen, Wilde Zwanen, Krakeenden, Zeearend, Blauwe Kiekendieven, Witoog-eend, Roerdompen, Lepelaar, veel Kramsvogels en een vangst van een Dwerggors op het ringstation.

Andere onderwerpen in de Nieuwsbrief zijn de vondsten van schelpen van zoetwaterslakken in stuifkuilen. Hierdoor is te zien dat er vroeger op die plaatsen duinplasjes waren. Een andere vondst is die van het zeldzame Geelvlekslakje in de Zwanepas. Het vrijwilligersproject "Ronde Vlak" is van start gegaan op 14 oktober 1995. Een deel van een duinvalleitje werd toen gemaaid. Zowel het gemaaide als het ongemaaide deel wordt

nu onderzocht op flora en fauna en de gevolgen hierop van een stijgende grondwaterstand in de komende jaren.

Enkele grondwerken zijn in 1995 en begin 1996 beëindigd. Over deze diverse groot- en kleinschalige werkzaamheden in de AWD zijn twee artikelen verschenen in het tijdschrift Duin van maart 1996 (19e jrg. no. 1). Hierin staat veel informatie. Op afgeplagde stukken komt al een vegetatie tot ontwikkeling met leuke soorten. Zeker lezenswaard voor degenen die geïnteresseerd zijn in het wel en wee van de AWD.

Ook het Staatsbosbeheer is actief geweest. Direct aansluitend op de westelijke AWD-rand ten noorden van Langevelderslag zijn een aantal valleitjes ontdaan van hun bovenlaag grond. Door het dichtten van het van Limburg Stirumkanaal hoopt men dat hier de grondwaterstand omhoog komt en er vochtige vegetaties ontstaan op een voedselarme, kalkrijke ondergrond.

Sinds kort is het mogelijk een abonnement te nemen op de Nieuwsbrief Natuuronderzoek AWD. Voor 25 gulden krijgt u 3 nummers per jaar opgestuurd. Opgave bij het bezoekerscentrum De Oranjekom (tel. 023-5246781). Het blaadje is ook in te zien in onze bibliotheek in het Jan Verwey Natuurcentrum.

In de AWD: ledere 1e en 3e zondag van de maand wandeling - 13.00 uur bezoekerscentrum De Oranjekom.

Lepelaars, Kemphanen, Grutto's enz.

Fietsexcursie vol verrassingen in Polder Hoogeweg

Hein Verkade

Ondanks de lage temperaturen verzamelden enkele tientallen deelnemers zich op tweede paasdag bij het Jan Verwey Natuurcentrum voor de fietsexcursie door de polders Hoogeweg en Elsgeest. Nadat bij het diorama in het centrum de kennis over weidevogels weer was opgefrist toog de karavaan richting polder. De grootte van de groep maakte een splitsing in tweeën noodzakelijk.

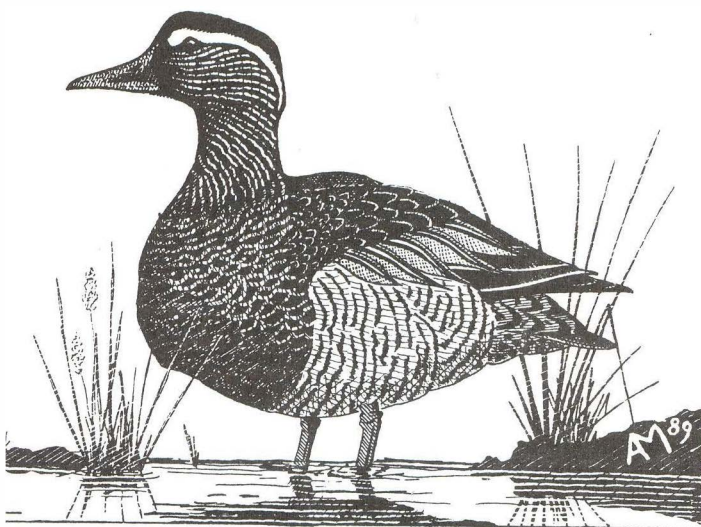
Al snel kwamen de eerste broedvogels in het vizier. Buitelende Kieviten, statige Grutto's en nerveuze Tureluurs bleken hun broedplaats reeds

gevonden te hebben. Aalscholvers droogden hun vleugels op de wieken van de molen. Ook de wintervogels waren nog niet allemaal vertrokken naar het noorden. Diverse groepjes Smienten, ook wel fluiteenden genoemd, graasden het weiland af naar een schaars groen sprietje.

Plotseling een enthousiaste kreet, Kemphanen gesignaleerd! Tussen de volkstuinten en de golfbaan was een groepje naarstig op zoek naar voedsel. Kemphanen zijn in Nederland uiterst zeldzame broedvogels. Dit groepje gebruikte de voedselrijke polder Hoogeweg als 'tankstation' op weg naar het noorden.

Terwijl iedereen de steltlopermetjes met de telescoop van zeer nabij bekeek zorgde een overvliegende

Buizerd voor de nodige paniek. De grote roofvogel kwam vanuit het landgoed Offem en joeg alle vogels uit de polder omhoog. Wintertalingen en Watersnippen kwamen uit de slootkanten tevoorschijn en een laat groepje Goudplevieren cirkelde zoekend rond. Zwarte Kraaien pestten de Buizerd de polder uit en de rust keerde weer.

Even verder in de zuid-west hoek weer paniek, maar nu van heel andere aard. Er wandelde een Lepelaar in het weiland! Helaas, vóór alle deelnemers de grote witte vogel in de kijker hadden verdween hij in een laaggelegen slootje. Gelukkig werd geduldig wachten beloond want na een tijdje kwamen zelfs twee exemplaren uit de sloot naar boven gelopen. Het waren volwassen vogels in prachtkleed met schitterende kuiven en een gele borstband. Kennelijk stonden de Lepelaars vlakbij een kievitsnest, want deze vogels vielen hen fanatiek aan, waarna zij langzaam wegliepen.

Door het kassengebied van Rijnsburg heen werd de polder Elsgeest bereikt waar baltsende Grutto's van zeer nabij bewonderd werden. Opmerkelijk was de waarneming van een viertal paartjes Pijlstaarten die na de strenge winter lang waren blijven hangen. Deze eendesoot waarvan het wit-zwarte mannetje een opvallend lange sierstaart heeft wordt betrekkelijk weinig rond Noordwijk waargenomen.

Verrassend kwam tenslotte een paartje Zomertalingen in beeld. Dit kleine soort eendje overwintert in Midden-Afrika en keert vanaf maart in onze polder-slootjes terug. De zeldzame en kieskeurige Zomertaling neemt slechts genoeg met zeer schone slootjes zoals die nog in de polder Hoogeweg en Elsgeest te vinden zijn. Alle excursiegangers waren het er dan ook roerend met elkaar eens dat deze unieke polders het beschermen meer dan waard zijn.

Enthousiast en warm geworden door de vele mooie waarnemingen werd afgesproken dergelijke tochten in de toekomst vaker te houden.

Oud Nieuws

Kees Verweij

Onlangs kreeg ik een exemplaar onder ogen van "Den Nieuwen Herbarius" van Leonhard Fuchs (1501-1566), een van de belangrijkste kruidkundigen uit de 16e eeuw. Het gaat hierbij om een Nederlandse bewerking van het oorspronkelijk in het Duits uitgegeven kruidboek van deze grote Duitse kruidkundige. Overigens verschenen de Nederlandse en de Latijnse bewerking nagenoeg tegelijkertijd met het oorspronkelijke Duitse werk, nl. in 1543. Deze uitgave, die met zeer grote zekerheid werd bewerkt door Rembert Dodoens, werd gedrukt en uitgegeven te Basel in Zwitserland.

Hierbij vindt u een afbeelding van een van de bladzijden uit dit zeer vroege werk. Beschreven wordt de Ogentroost, een bekend plantje uit onze dui-

nen, dat vermaard is om zijn heilzame werking. De naam zegt eigenlijk al voldoende. Naast een verklaring van de naam wordt hier een beschrijving van het plantje gegeven. Verder wordt aangegeven, waar het meestal te vinden is. Tot slot wordt de geneeskrachtige waarde beschreven. Ook hier blijkt, dat het veelvuldig bij oogaandoeningen werd toegepast. Daarnaast werd het gebruikt als middel om geheugenverlies tegen te gaan of het geheugen weer op te frissen. Met een beetje inspanning is dit oude Nederlands zeker te volgen en kunt u genieten van de wijze, waarop vroeger de planten werden beschreven.